

1) переклад конструктів, що транслюють семантику повинності, будеється на синтезі інпретативної і трансформаційної моделей перекладу;

2) "стимулом" для застосування інтерпретативної моделі перекладу стають, зокрема, випадки використання okazionalnih засобів вираження дебітивної модальності у ТО.

У перспективі планується розглянути втрати інформації та прирощення смислу при відтворенні дебітивної модальності МП.

Література

Бреус Е. В. Основы теории и практики перевода с русского языка на английский: учебное пособие / Е. В. Бреус. – М.: Изд-во УРАО, 1998. – 208 с. Райхель Ю. Автопробіг у нікуди, або Бездоріжжя українсько-російських відносин [Електронний ресурс] / Юрій Райхель // День. – 2010. – 21 вересня (№ 169). – Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/290619?idsource=309750&mainlang=ukr>. Сальмон Л. Личное имя в русском языке. Семіотика, прагматика перевода / Лаура Сальмон. – М.: ИНДРИК, 2002. – 160 с. Самокиш І. Архів "Штазі" в Києві. Коли українці побачать архів КДБ? [Електронний ресурс] / Ігор Самокиш // День. – 2010. – 21 вересня (№ 169). – Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/290619?idsource=309826&mainlang=ukr>. Raikhel Y. The Presidential Administration fails to eye the auto race sponsor [Електронний ресурс] / Yurii Raikhel // The Day. – 2010. – 2010. – 23 September (№ 50). – Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/290619?idsource=310212&mainlang=eng>. Samokysh I. Stasi archive in Kyiv: When will Ukrainians see the KGB archives? [Електронний ресурс] / Ihor Samokysh // The Day. – 2010. – 23 September (№ 50). – Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/290619?idsource=310213&mainlang=eng>.

БЕЛЯЄВА А. В.

(Запорізький національний університет)

КАРТИННО-ОБРАЗНИЙ КОМПОНЕНТ КОНЦЕПТУ ОСВІТА: ЗІСТАВНИЙ АСПЕКТ

Статтю присвячено зіставному аналізу структури та наповнення картинно-образного компоненту концепту ОСВІТА. Досліджуються шляхи та засоби вербалізації його конститuentів в різноструктурних мовах.

Ключові слова: *концепт, картинно-образний компонент, зіставний аналіз.*

Беляева А. В. Картинно-образный компонент концепта ОБРАЗОВАНИЕ: сопоставительный аспект. Стаття посвящена сопоставительному анализу структуры и наполнения картинно-образного компонента концепта ОБРАЗОВАНИЕ. Исследуются способы вербализации его конститuentов в разноструктурных языках.

Ключевые слова: *концепт, картинно-образный компонент, сопоставительный анализ.*

Belyaeva A. V. Imagery Component in Conceptualization of EDUCATION: Contrastive Analysis. The article focuses on the contrastive study of images associated with the concept EDUCATION.

Key words: *concept, logical component, contrastive analysis.*

Концепт, на думку низки дослідників [Гнаповська 1999, с. 5-6; Маслова 2004, с. 46-53] виникає як чуттєвий образ. Просуваючись шаблями абстракції, він здатний перетворитись на власне розумовий образ. Наведене твердження є справедливим для концептів, які вербалізують уявлення про цінності суспільства, до яких належить освіта. Формування ціннісних концептів включає процедури перекатегоризації концептів сфер чуттєвого та соматичного досвіду завдяки процедурам метафоризації та метонімізації відповідних предметних концептуальних областей у сферу цінностей. Останнє зумовлене характером структури ціннісного досвіду індивіда, який перебуває у постійній взаємодії з емоційними переживаннями, соматичними відчуттями та волітивними настановами особистості [Чекулай 2006, с. 15].

Метою статті є аналіз репрезентації концепту ОСВІТА вербалізованого засобами англійської, французької, української та російської мов. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання наступних завдань: виявити образи із якими пов'язують уявлення про освіту носії аналізованих мов, зіставити способи представлення відповідних образів в англійській, французькій, українській та російській мовах. Об'єктом дослідження є концепт ОСВІТА в англійській, французькій, українській та російській мовах. Структура картинно-образного модусу концепту ОСВІТА в англійській, французькій, українській та російській мовах становить предмет дослідження.

Картинно-образний модус концепту ОСВІТА зберігає знання про відповідний фрагмент позамовної дійсності, сформовані внаслідок чуттєвого сприйняття. Інвентаризація складників модусів концепту ОСВІТА здійснюється із залученням текстових фрагментів, в яких представлені результати концептуалізації феномену освіти. Аналіз структури модусу та встановлення способу співвіднесення

його компонентів модусу здійснюється за допомогою компонентного та фреймового аналізу [Жаботинська 1997].

В основі картинно-образного модусу концепту ОСВІТА в досліджуваних мовах лежить опозиція статички та динаміки. Динамічні образи пов'язуються зі спільною діяльністю, впливом, взаємодією. Статичні образи пов'язані з наявністю знань та володінням навичками. Статичний та динамічний аспект мають в досліджуваних мовах різний ступінь деталізації (див. Таблиця 1). Розглянемо докладніше образи, що входять до складу концепту ОСВІТА в аналізованих мовах.

Образ освіти у поведінці індивіда(ів), представлений у всіх студійованих мовах: 19,7 % (англ.), 34,6 % (франц.), 16,5 % (укр.), 19,2% (рос.), наведено в наступному текстовому фрагменті: *She might quite easily have killed Caroline. I've never seen such grief and such frenzied hate. All the veneer of refinement and education was stripped off. Deprived of her lover, she was just elemental woman. She'd have clawed Caroline's face, torn her hair, hurled her over the parapet if she could* (Christie 1970, с. 132). В наведеному прикладі концепт ОСВІТА вербалізовано лексичною одиницею *education* (англ.). Лексична одиниця *refinement* (англ.) профілює концептуальні складники "розвиток" та "результат". За допомогою лексем *elemental* (англ.) актуалізується уявлення про те, що поведінка освіченої людини є протилежною спонтанній, стихійній реакції «природної» людини. Об'єктивація уявлень про окрему людину відбувається безпосередньо за допомогою іменників *woman* (англ.) або займенника *she* (англ.). У реченні *She'd have clawed Caroline's face, torn her hair, hurled her over the parapet if she could* (англ.) вербалізується уявлення мовців про те, що освіта втілена в суспільно прийнятній поведінці та передбачає стримування потягів та емоцій. Образи індивідів актуалізуються в англійській та російській мовах прямо в лексемах *woman* (англ.), *man* (англ.), *person* (англ.). Ідентифікація складників образу освіти у поведінці дає нам змогу реконструювати фрейм "Освіта в поведінці індивіда(ів)" на матеріалі аналізованих мов і виявити в його складі спільні та диференційні компоненти. В студійованих мовах слот **ролі** заповнюють уявлення про окремих індивідів; зміст слоту **статичні ознаки** складає наявність теоретичних знання і знань норм суспільної поведінки; володіння навичками практичної діяльності; здатність поводити себе відповідно до норм суспільства.

Образ освіти в суспільстві виявився найбільш продуктивним в англійській мові (28,2 %), 8,9 % (франц.), 24,7 % (укр.), 12,8 % (рос.): *You'll learn from them – if you want to. Just as someday, if you have something to offer, someone will learn something from you. It's a beautiful reciprocal arrangement. And it isn't just education.*" (Salinger 1994, с. 102); В наведеному фрагменті концепт ОСВІТА вербалізовано лексемою *education* (англ.). Уявлення про суспільство опосередковано об'єктивується в словах *them* (англ.), *someone* (англ.). Словосполучення *a beautiful reciprocal arrangement* (англ.) профілює уявлення про те, що освіта в суспільстві заснована на взаємодії окремих членів суспільства, на обміні досвідом та знаннями.

Образ освіти в родині в досліджуваних мовах також виявився достатньо продуктивним: 21,6 % (англ.), 26,8 % (франц.), 22,7 % (укр.), 25,3 % (рос.), що ми пояснюємо його подібністю до образу освіти в суспільстві, адже родина є невеликою формою соціальної групи. Наприклад: *They adored her physical beauty but did everything in their power to educate her mind. Her father tutored her in sports, her mother in literature and the arts. She could never remember a time in her childhood that she had been unhappy* (Puzo 1996, с. 22); *Il conversa avec sa femme et s'amusa avec ses enfants qu'il éduquait de son mieux, mais il n'avait plus rien à dire à ses parents dont la pensée limitée sous 10 empêchait tout dialogue. S'ils apprenaient qu'il existait 11 et 12 et 13 et 14, ils en seraient complètement bouleversés* (Werber 2002, с. 81); **Роль батьків на підготовці дітей до школи величезна: дорослі члени сім'ї часто самотужки готують та освічуючи їх** (День, 2000); **Благоразумный родитель мой ничего так прилежно в нас не образовал, как сердце. Большую часть дня просиживал с ним, и он образовал своими поучениями мой разум, мое сердце** (НКР, образовал 146). У наведених текстових фрагментах лексеми *educate* (англ.), *éduquait* (франц.), *освіту* (укр.), *образовал* (рос.) вербалізують концепт ОСВІТА.

Слова *father* (англ.) і *mother* (англ.) в першому фрагменті, лексеми *femme* (франц.), *enfants* (франц.), *parents* (франц.) – у другому, та лексеми *батьки* (укр.), *дорослі члени родини* (укр.), *дітей* (укр.) і словосполучення *родитель мой* (рос.) вербалізують уявлення про родину. Словосполучення *everything in their power* (англ.), *de son mieux* (франц.) та прислівник *прилежно* (рос.) об'єктивують уявлення про те, що батьки докладають зусиль задля надання освіти дитині, лексема *tutored* (англ.), словосполучення *самотужки готують* (укр.) та *своими поучениями* (рос.) профілює уявлення про особисту участь батьків у процесі навчання. Образи членів родини, які беруть участь в освітньому процесі, актуалізуються в досліджуваних мовах як прямо, так і опосередковано. До випадків прямої

номінації зараховуємо позначення уявлень про родину відповідними лексемами, наприклад *famille* (франц.), *сім'я* (укр.) *семья* (рос.) та номінації окремих членів родини: *mother* (англ.), *daughter* (англ.); *parents* (франц.), *enfants* (франц.); *діти* (укр.), *батьки* (укр.); *родители* (рос.), *дети* (рос.). Опосередковані номінації зафіксовано в англійській мові в іменнику *home*.

Уявлення про фінансову підтримку освіти виражені безпосередньо – в лексемах *money* (англ.), *pay* (англ.); *argent* (франц.), *ressources* (франц.); *інвестиції* (укр.), *витрати* (укр.); *деньги* (рос.), *материальные ресурсы* (рос.) та опосередковано – у позначеннях залучених до даного процесу фінансових установ: *bank* (англ.), *fund* (англ.), *trust* (англ.); *банк* (рос.), *проценты с капитала* (рос.). У французькій, українській та російській мовах уявлення про фінанси вербалізується за допомогою дієслів з семою 'витрачати гроші' та 'вкласти гроші': *dépensé* (франц.); *доплачувати* (укр.), *платити* (укр.), *вносити плату* (укр.); *инвестировать* (рос.).

Реконструємо фрейм "Освіта в родині" в студійованих мовах і виявимо в його складі спільні та диференційні компоненти. Універсальні компоненти виділеного фрейму: **ролі**: члени однієї родини; батьки та діти; батьки та онуки; **дії (батьків)**: передають знання дітям; фінансують освіту дітей; обирають навчальний заклад для дітей; відправляють дітей до навчальних закладів. У французькій, українській та російській мовах виділяємо додаткові компоненти: **ролі**: дії (батьків): спілкуються з дітьми; проводять час з дітьми; спільно виконують дії. У французькій мові відповідний слот фрейму додатково конкретизується уявленнями про надання дітям прикладу поведінкою, в українській – про фінансову допомогу батьків дітям в процесі навчання.

Образ освіти в державі виявився менш значущим порівняно з іншими образами в аналізованих мовах: 18,2 % (англ.), 11,5 % (франц.), 19,3 % (укр.), 22,9 % (рос.). Цей образ вербалізовано у наступних фрагментах: *Don Croce nodded and proceeded to explain the agreement that he had come to with Minister Trezza. That if Guiliano helped "educate" the populace of Sicily to vote properly in the next elections, then a way would be found for a pardon* (Puzo 1984, с. 178); *"L'important est non seulement de connaître la vérité, mais surtout d'éduquer la société afin que de telles tragédies ne se répètent pas, a résumé le président Ion Iliescu* (LC, 6759); **Державою профінансована освіта – це освіта, поставлена в залежність від держави й волі (чи сваволі) державного чиновництва. Ми – підлеглі держави** (День, 2000); *Чаще всего бывало так, что именно чем-либо отмеченные дети оказывались брошенными раз и навсегда. Питомцы получали в Воспитательном доме образование, сообразное намерению правительства создать особенную породу людей – кротких и вседозволенных, полезных для общества, искусных мастеров. Оглядываясь на Францию, теперь в России изменили взгляды на воспитание: вместо надежды воспитать кроткую породу людей мерами образования правительство вознамерилось превратить весь народ в послушную машину средствами суровой и жестокой военной муштры; начался опыт военных поселений* (НКР, образование 2761).

В наведених прикладах концепт ОСВІТА вербалізується лексемами *educate* (англ.), *éducation* (франц.), *освіта* (укр.), *образование / образования* (рос.). Уявлення про державу вербалізуються прямо – у номінаціях представників влади: *Minister* (англ.); *président* (франц.), *Ion Iliescu* (франц.); *державна, державне чиновництво* (укр.); *правительство* (рос.) та назвах країн: *в России* (рос.). В наведених текстових фрагментах словосполучення *to vote properly in the next elections* (англ.) об'єктивує уявлення про спрямованість освітніх інтересів держави, а саме зацікавленість владних структур у формуванні сприятливої для них громадської думки і, як наслідок, здобуття підтримки і подовження терміну перебування при владі.

Словосполучення *connaître la vérité* (франц.) та *afin que de telles tragédies ne se répètent pas* (франц.) профілює уявлення про те, що освіта в державі передбачає надання громадянам інформації про події, неприховування владою фактів, та має на меті охорону спокою та добробуту членів суспільства. Словосполучення *залежність від держави й волі (чи сваволі) державного чиновництва* (укр.) об'єктивує уявлення про керівну роль держави у формуванні потрібного їй типу громадян, в даному процесі держава є монополістом завдяки наявності фінансових ресурсів.

В аналізованих мовах уявлення про державу вербалізуються безпосередньо – в лексемах *country* (англ.); *paus* (франц.); *державна, країна* (укр.); *страна* (рос.) і номінаціях представників влади: *President* (англ.), *Congress* (англ.), *Republicans* (англ.); *président* (франц.), *gouvernement* (франц.); *місцева влада* (укр.); *Правительство* (рос.), *губернатор* (рос.) і опосередковано – в словосполученнях *демократичний режим* (укр.); *авторитарный режим* (рос.), *либеральная демократия* (рос.). Образ громадян безпосередньо об'єктивується відповідними лексемами: *people* (англ.), *voters* (англ.); *société* (франц.), *citoyens* (франц.); *громадяни* (укр.), *нація* (укр.); *население* (рос.). В англійській та французькій мовах домінують прямі номінації, в українській та російській мовах також виявлені опосередковані позначення компонентів відповідного фрейму.

Реконструємо фрейм **“Освіта в державі”** в студійованих мовах і виявимо в його складі спільні та диференційні компоненти. Універсальні компоненти виділеного фрейму: **ролі**: держава в цілому; окремі представники влади; громадяни; різні верстви суспільства; **дії (представників держави)**: формують зміст навчання; надають фінансову підтримку галузі освіти; впливають на громадську думку; формують уніфіковану систему цінностей та норм поведінки; формують вигідну для себе громадську думку.

В англійській мові наповнення слоту **ролі** конкретизується в уявленнях про мешканців окремих регіонів країни. У французькій мові слот **дії (представників держави)** додатково заповнюється уявленнями про інформування членів суспільства про події в державі. В українській та російській мовах слот **дії (представників держави)** заповнено уявленнями про використання інтелектуальних ресурсів громадян представниками влади, сприяння соціальній згуртованості, розповсюдження вигідних для влади ідей та настроїв в суспільстві, долання опору та невдоволення громадян.

На матеріалі студійованих мов можемо виділити **Образ освіти тварин**, який об’єктивовано в наступних текстових фрагментах: *Encore plus loin se trouve la salle d'éducation des jeunes abeilles. L'éducation des abeilles obéit toujours aux mêmes règles. Dès qu'elle sort de sa cellule, l'abeille est nourrie par ses sœurs, après quoi elle se met au travail. Pendant les trois premiers jours de sa vie, elle se livre aux tâches domestiques* (Werber 1992, с. 251), *Je fis remarquer a Conseil le développement considerable des lobes cérébraux chez ces intelligents cétacés. Aucun mammifère, l'homme excepté, n'a la matière cérébrale plus riche. Aussi, les phoques sont-ils susceptibles de recevoir une certaine éducation; ils se domestiquent aisément, et je pense, avec certains naturalistes, que, convenablement dressés, ils pourraient rendre de grands services comme chiens de pêche* (Dantec 2002, с. 328).

В наведених фрагментах концепт ОСВІТА вербалізовано лексемою *éducation*, уявлення про представників тваринного світу об’єктивується в номінації видів тварин або комах *abeilles* (бджоли) та *phoques* (тюлені), класу тварин *mammifère* (ссавці). За допомогою речення *Dès qu'elle sort de sa cellule, l'abeille est nourrie par ses sœurs, après quoi elle se met au travail* профілюється уявлення про те, що освіта в тваринному світі заснована на взаємодії окремих представників відповідного виду. У реченнях *ils se domestiquent aisément* та *convenablement dressés, ils pourraient rendre de grands services comme chiens de pêche* профілюються уявлення про вплив людини на тварин з метою вироблення у останніх корисних для людини властивостей та навичок.

Таким чином ми можемо говорити про два образи освіти тварин: **“Освіта в природному середовищі”**, який було виділено лише на матеріалі французької мови 5,5 %, та **“Освіта в людському середовищі”**, виділений на матеріалі англійської та французької мов: 5,4 % (англ.), 8,6 % (франц.). Уявлення про світ тварин вербалізуються прямо – за допомогою лексем *animal, mammifère* та за допомогою слів і словосполучень на позначення видів тварин: *abeilles, chiens, chats, perroquets, phoques*. На основі виділених складників реконструємо фрейм **“Освіта в природному середовищі”**: **ролі**: представники одного виду тварин; **дії**: взаємодіють один з одним; виконують спільні дії; спільно споживають їжу; старші за віком особини доглядають молодших. Фрейм **“Освіта в людському середовищі”** включає наступні слоти: **ролі**: люди; тварини; **дії (людей)**: впливають на тварин; привчають до виконання корисних дій; одомашнюють тварин.

Матеріал досліджуваних мов дає нам змогу виділити **Образ освіти в ЗМІ**: 6,9 % (англ.), 4,1 % (франц.), 16,8 % (укр.), 19,8 % (рос.), який найбільш повно представлений в українській та російській мовах. Наприклад: *До цього долучилися ще два чинники, які вимагають потужної інформаційної кампанії – приєднання України до Болонського процесу та декларація про запровадження з наступного року єдиного порядку тестування при вступі до вищих навчальних закладів. Навіть найбільш відсталі держави світу прагнули при запровадженні будь-яких широких освітніх реформ використати радіо і телебачення для інформування, обговорення і широкого публічного доступу до нових знань* (День, 2005); *В таких или им подобных вопросах большинство мужчин так и остаются мальчиками на грани нервного срыва. И хороший мужской журнал их учит, наставляет, наглядно показывает, утешает, советует, образовывает.* (НКР, образовывает 1). В наведених текстових фрагментах концепт ОСВІТА вербалізовано лексемами *освітніх* (укр.) та *образовывает* (рос.) уявлення про ЗМІ об’єктивовані в лексемах *радіо* (укр.), *телебачення* (укр.), *інформаційний* (укр.), *журнал* (рос.) уявлення про членів суспільства – в лексемі *публічний* (укр.) та *мужчина* (рос.), *мужской* (рос.).

Реконструємо фрейм **“Освіта в ЗМІ”** на матеріалі української та російської мов: **ролі**: ЗМІ; члени суспільства; **дії (ЗМІ)**: надають членам суспільства інформацію; забезпечують рівний доступ членів суспільства до знань; виносять дискусійні питання на розгляд членів суспільства; надають

поради, забезпечують діалог влади та членів суспільства; формують смаки та уподобання членів суспільства.

Таблиця 1

Кількісна характеристика складників картинно-образного модусу концепту ОСВІТА в англійській, французькій, українській та російській мовах.

Образ	англ.		франц.		укр.		рос.		
	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	
“Освіта в суспільстві”	202	28,2	66	8,9	180	24,7	133	12,8	
“Освіта в державі”	130	18,2	86	11,5	140	19,3	240	22,9	
“Освіта в родині”	155	21,6	200	26,8	165	22,7	264	25,3	
“Освіта в поведінці індивіда (ів)”	141	19,7	258	34,6	120	16,5	200	19,2	
“Освіта тварин”	в природі	0	0	41	5,5	0	0	0	0
	в суспільстві	38	5,4	64	8,6	0	0	0	0
“Освіта в ЗМІ”	50	6,9	30	4,1	122	16,8	207	19,8	
Всього	716	100%	745	100%	727	100%	1044	100%	

Проведене дослідження дозволило зробити наступні висновки. Змодельовані на матеріалі досліджуваних мов фрейми картинно-образного модусу концепту ОСВІТА представляють динамічний та статичний аспекти освіти. Динамічні образи пов'язуються зі спільною діяльністю, впливом, взаємодією. Статичні образи – з наявністю знань та володінням навичками. Згорнутий формат картинно-образного модусу концепту ОСВІТА включає два фрейми: фрейм, пов'язаний з динамічними образами – “Освіта у вторинній природі (культурі)” та фрейм, пов'язаний зі статичним образом: “Освіта в поведінці”.

В англійській та французькій мовах концепт ОСВІТА сприймається крізь призму образів, пов'язаних з суспільством в цілому та малими соціальними групами (родина) (“Освіта в суспільстві” 28,2 % (англ.); “Освіта в родині” 21,6 % (англ.), 26,8 % (франц.)) або окремими індивідами (“Освіта в поведінці індивіда(ів)” 34,6 % (франц.)).

В українській та російській мовах концепт ОСВІТА сприймається крізь призму образів, пов'язаних з суспільством в цілому та різними соціальними групами та інститутами (державна, родина) (“Освіта в суспільстві” 24,7 % (укр.); “Освіта в родині” 22,7 % (укр.), 25,3 % (рос.), “Освіта в державі” 22,9 % (рос.)). Ролі фрейму “Освіта у вторинній природі (культурі)” заповнюють уявлення про різні види спільнот: державу, родину тощо. Наповненням слоту дії є уявлення про взаємодію і вплив представників спільнот один на одного та на інших членів спільноти, вплив суспільних та державних інститутів на індивідів. В розгорнутому форматі наповнення фрейму “Освіта у вторинній природі (культурі)” конкретизується як “Освіта в суспільстві”, “Освіта в державі”, “Освіта в родині” в усіх студійованих мовах.

Додатковий зміст виділеного фрейму в розгорнутому форматі у французькій мові становить уявлення про взаємодію індивідів та тварин – фрейм “Освіта тварин”: ролі: індивіди; тварини, дії: індивіди впливають на тварин з метою вироблення в останніх корисних властивостей та навичок/умінь. В українській та російській мовах в розгорнутому форматі картинно-образного модусу концепту ОСВІТА можемо виділити фрейм “Освіта в ЗМІ”: ролі: суспільство; засоби масової інформації, дії: ЗМІ здійснюють вплив на індивідів.

У французькій мові в згорнутому форматі картинно-образного модусу концепту ОСВІТА виявлено додатковий динамічний фрейм “Освіта в (первинній) природі”. Ролі фрейму заповнюються уявленнями про живих істот: тварин, слот дії – уявлення про взаємодію та вплив тварин один на одного. В розгорнутому форматі зміст картинно-образного модусу концепту ОСВІТА у французькій мові моделюється як фрейм “Освіта тварин”.

У статичному фреймі “Освіта в поведінці” слот ролі заповнюється уявленнями про окремих індивідів, слот статичні ознаки – уявленнями про теоретичні знання та знання норм суспільної поведінки.

Перспективним для подальших досліджень видається аналіз лінгвокультурних, лінгвокогнітивних параметрів реалізації концепту ОСВІТА в різних типах дискурсу, на матеріалі інших мов.

Література

Гнаповська Л. В. Лінгвокогнітивні та лінгвокультурологічні характеристики англійських антропонімів германського походження: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.04 „Германські мови” / Л. В. Гнаповська. К., 1999. – 19 с. Жаботинская С. А. Когнитивная лингвистика: принципы концептуального моделирования / С. А. Жаботинская // Лінгвістичні студії. – 1997. – Вип. 2. – С. 3-11. Маслова В. А. Введение в когнитивную лингвистику: учеб. пособие / Валентина Авраамовна Маслова. – М.: Флинта Наука, 2004. – 293, [1] с. – (Для филологов). Чекулай И. В. Функционально-деятельностный подход к изучению принципов оценочной категоризации в современном английском языке / Игорь Владимирович Чекулай. – Белгород: Изд-во Белгородского университета, 2006. – 210с.

Джерела ілюстративного матеріалу

День – Газета “День” – Режим доступу до документу: <http://www.day.kiev.ua>. – Заголовок з екрану. НКР – Национальный корпус русского языка. – Режим доступу до корпусу: <http://www.ruscorpora.ru>. – Заголовок з екрану. Christie A. Murder in Retrospect: [a novel] / Agatha Christie. – London: Dell, 1970. – 192 p. Dantec M. G. La sirene rouge: [roman] / Maurice G. Dantec. – Paris: Gallimard, 2002. – 591 p. – (Folio Policier). LC – Leipzig corpus. – Access to the corpus <http://corpora.uni-leipzig.de>. – Заголовок з екрану. Puzo M. The Last Don: [a novel] / Mario Puzo. – London: William Heinemann Ltd, 1996. – 482 p. Puzo M. The Sicilian: [a novel] / Mario Puzo. – New York: Linden Press, Simon & Schuster, 1984. – 410 p. Salinger J. D. The Catcher in the Rye: [a novel] / Jerome David Salinger. – London: Penguin, 1994. – 192 p. Werber B. L’arbre des possibles et autres histoires: [roman] / Bernard Werber. – Paris: Albin Michel, 2002. – 301 p. Werber B. Le Jour des Fourmis: [roman] / Bernard Werber. – Paris: A. Michel, 1992. – 463 p.

ВАЛУЕВА Н.Н.

(Днепродзержинский государственный технический университет)

ПЕРСПЕКТИВА КОМПАРАТИВИСТСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ СОВРЕМЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

У статті увага приділяється розгляду сучасної компаративістики як науки, що значною мірою розширила рамки зіставного аналізу, засвоює нові підходи, концепції та методології, активно застосовує здобутки рецептивної естетики та інтертекстуальності. Відмічається, що різні форми міжкультурної комунікації можуть бути описані за допомогою методів компаративістики.

Ключові слова: компаративістика, міжлітературні взаємини, типологічні й генетичні зв'язки, інтегральні й диференціальні форми сприйняття.

Валуєва Н.М. Перспектива компаративистских исследований современной литературы. Рассматривается современная компаративистика как наука, которая в значительной степени расширила рамки сравнительного анализа, осваивает новые подходы, концепции и методологии, активно использует наработки рецептивной эстетики и интертекстуальности. Отмечается, что различные формы межкультурной коммуникации могут быть описаны при помощи методов компаративистики.

Ключевые слова: компаративистика, межлитературные взаимосвязи, типологические и генетические связи, интегральные и дифференциальные формы восприятия.

Valuyeva N.N. The prospects of modern literature comparative research. The modern comparative research is regarded as a science which has considerably broaden the measures of comparative analysis, adapts new approaches, concepts and methodologies, actively uses the tools of receptive aesthetics and intertextuality. It is also stated that different forms of cross-cultural communication could be described by means of the comparative methods.

Key words: comparative science, cross-cultural links, typological and genetic links, integral and differential forms of perception.

В сучасній філології порівняльне вивчення літератур, або літературознавча порівнялістика є одним із провідних напрямків, в повній мірі відповідаючим виникаючим сьогодні інтеграційним процесам як в літературі, так і в культурі в цілому. По цьому приводу Т.Денисова, продовжуючи думку Е.Ептера, відзначає: “глобалізація – одна з визначальних рис порівнялістики. Сьогоднішня стан цієї науки значною мірою зумовлений процесом глобалізації та зміною інтелектуально-філософської антропологічної парадигми” [Денисова 2005, с. 25].

Використання порівнялістських методів для вивчення різних форм міжкультурної комунікації є **актуальним** напрямком в сучасному літературознавстві і представляє інтерес для дослідження. Класифікація основних форм і типів міжлітературного процесу представляє **об'єкт** нашого дослідження, **предметом** служить розгляд найбільш значимих класифікацій міжлітературних зв'язків. **Ціль** статті – визначити перспективи порівнялістських досліджень сучасної літератури, досягнення поставленої цілі заключається в розв'язанні наступної **задачі**: визначення теоретичної бази порівнялістських досліджень для сучасних літературних явищ.